

Títol

Anys acadèmics 2024-2025

Professorat	Joana Maria Petrus Bey
Departament	Geografia
Despatx	Núm. 30- primer pis
Edifici	Beatriu de Pinós
Telèfon	971 17 3443
Correu electrònic	joana.petrus@uib.es
Tutories	A convenir concretar per correu electrònic

1

Resum:

L'any 2023 la població mundial va assolir els 8 mil milions d'habitants, dels quals prop del 60% viu ja a ciutats. El procés de concentració demogràfica en torn d'un sistema mundial de ciutats s'ha anat construint des de la Revolució Industrial, gràcies als moviments migratoris. Fins ben entrat el segle XX, les migracions foren del camp a les ciutats, però avui són, sobretot, migracions interurbanes a molt més llarga distància, que traspassen països i continents contribuint a la construcció d'un món globalitzat. Aquesta progressiva concentració humana enfronta al segle XXI reptes importants, des de l'abastiment energètic i de mercaderies a l'habitatge, la gestió de residus i la convivència democràtica i multiètnica. En aquest curs estudiarem com es configuren i evolucionen els sistemes urbans actuals, quins són els termes que fem servir per definir-los. Igualment, analitzarem els principals processos espacials (segregació, difusió, fragmentació) que es generen a les ciutats, els problemes socials que generen (inseguretat, exclusió, integració cultural, etc.) i els reptes col·lectius que afronten les poblacions urbanes front el canvi climàtic, la transició energètica o el nou ordre econòmic i polític mundial.

Durada:

20 hores

Llengua vehicular:

Català

Objectius:

- Conèixer la formació de les ciutats i la seva evolució, especialment des de la Revolució Industrial fins a l'actualitat
- Analitzar les distintes fases del creixement urbà i la diversitat dels moviments migratoris que les han conformades
- Familiaritzar-se amb els conceptes propis del fenomen urbà contemporani en el marc de la globalització
- Comprendre el desenvolupament urbà en els països emergents i empobrits
- Conèixer les principals problemàtiques que enfronten les ciutats en el segle XXI.

Continguts:

TEMA 1. Conceptes previs. Naixement dels processos d'urbanització

Les primeres ciutats.

TEMA 2. Les ciutats de la Revolució Industrial

Evolució i extensió de la urbanització als països desenvolupats.

Les funcions urbanes. Motorització i migracions urbanes diàries.

TEMA 3. El fenomen urbà a escala planetària

Distribució territorial de la urbanització. Contrasts.

Els sistemes urbans post-industrials als països desenvolupats i empobrits.

TEMA 4. Els nous processos urbans i les noves formes urbanes

Processos de concentració, segregació, descentralització, gentrificació.

Les noves formes urbanes: metròpolis, conurbació, megalòpolis, metàpolis.

TEMA 5. Els principals reptes de les poblacions urbanes al segle XXI

Canvi climàtic i crisi energètica

Multiculturalitat i convivència. Seguretat, llibertat i ciutadania.

El nou ordre polític i econòmic mundial

Activitats:

- Seguiment dels materials d'estudi, textos i documentació facilitats per la professora.
- Realització d'un treball sobre una ciutat d'un país desenvolupat (pot ser una ciutat d'Espanya) –o sobre un país en vies de desenvolupament, del qual s'analitzarà algun fenomen destacat (canvi migratori, creixement urbà, composició social, polítiques d'habitatge, energia, ordre internacional, etc.).
- Per al treball cal utilitzar les xifres de població, almenys, dels darrers deu anys i aportar documentació estadística i gràfica i bibliografia.

Criteris d'avaluació:

- Es valorarà l'assistència i la realització d'activitats proposades.
- La presentació del treball servirà per obtenir la qualificació de cara a l'obtenció del Diploma Sènior.

Bibliografia de referència:

- AA. VV. (2013): [Les utopies socials i la construcció de la ciutat](#): l'Eixample i el Pla Cerdà. Culturcat. Portal de la Gencat.
- BORJA, J.; CASTELLS, M. (2004): Local y global: la gestión de las ciudades en la era de la información. Madrid, Taurus.
- CAMAGNI, R: Una nueva cultura del territorio. Colecc. Territorio y Gobierno: Visiones, 4. Diputació de Barcelona, Consorci Universitat Internacional Menéndez Pelayo de Barcelona (CUIMPB) Centre Ernest Lluch. Pp 267-277.
- ESTEBAN, J (2006): "La necesaria contención de la dispersión urbana". In: TARROJA, A; CAMAGNI, R.: Una nueva cultura del territorio. Colec. Territorio y Gobierno: Visiones, 4. Diputació de Barcelona, Consorci Universitat Internacional Menéndez Pelayo de Barcelona (CUIMPB). Centre Ernest Lluch. Pp. 267-277.
- GLAESER, E. (2011): El triunfo de las ciudades. Madrid, Taurus, Pensamiento.
- INDOVINA, F (coord.): La Ciudad de baja densidad. Colecc. Estudios, SerieTerritorio,1. Diputació de Barcelona. Pp 499-524 •-MAYOR FARGUELL, X (2007): "Reflexiones sobre la ciudad: más allá de la Ciudad difusa, más allá de la Ciudad densa". In:

INDOVINA, F (coord.): La Ciudad de bajadensidad. Colecc. Estudios, SerieTerritorio,1. Diputació de Barcelona.

MUMFORD, L. (1956): "Historia natural de la urbanización". Ciudades para un Futuro más Sostenible. BoletínCF+S > 21 --El pasado es un país extraño. <http://habitat.aq.upm.es/boletin/n21/almum.html>.

MUÑOZ, F. (2008): Urbanización. Paisajes comunes, lugares globales. Barcelona, Gustavo Gili.

NAREDO, J. M. (2007): "Sobre la insostenibilidad de las actuales conurbaciones y el modo de paliarla". Ciudades para un Futuro más Sostenible. Documentos. La Construcción de la Ciudad Sostenible. <http://habitat.aq.upm.es/cs/p2/a007.html> (data de consulta: abril 2008).

NEL·LO, O. (2001): Ciutat de ciutats. Barcelona, Empúries.

NEL·LO, O. (2007): "Contra la dispersión, intensidad. Contra la segregación, ciudad". In: INDOVINA, F. (coord.): La ciudad de baja densidad. Colec. Estudios, Serie Territorio,1. Diputació de Barcelona. Pp. 499-524.

ROMERO, J. (coord.) (2004): Geografía humana. Barcelona: Ariel.

RUEDA, S. (1997): "La ciudad compacta y diversa frente a la conurbación difusa". Ciudades para un Futuro más Sostenible. Documentos. La Construcción de la Ciudad Sostenible. <http://habitat.aq.upm.es/cs/p2/a009.html>.

TARROJA, A.; CAMAGNI, R. (2006): Una nueva cultura del territorio. Colec. Territorio y Gobierno: Visiones, 4. Diputació de Barcelona, Consorci Universitat Internacional Menéndez Pelayo de Barcelona (CUIMPB). Centre Ernest Lluch.

Breu currículum:

Dra. JOANA MARIA PETRUS BEY

És professora de la Universitat de les Illes Balears des de 1989. Doctora en Geografia, imparteix docència als estudis de Geografia, Turisme i Dret, a més de col·laborar amb l'Escola Balear d'Administració Pública des de la seva creació. Ha publicat diversos llibres i articles sobre geografia del transport, procés d'industrialització a Mallorca i estudis de població. Col·labora amb el grup d'investigació sobre Turisme i Mobilitat de la UIB.

Ha ocupat diversos càrrecs de gestió al si de la UIB i del Govern de les Illes Balears: vicerectora d'Alumnes i Campus de 1995 a 1999, directora general d'Esports del Govern Balear de 1999 a 2003, directora del Departament de Ciències de la Terra de 2003 a 2010 i Síndica de Greuges de la UIB des de novembre de 2010 fins a febrer de 2016. Actualment és la degana de la Facultat de Filosofia i Lletres

Universitat
de les Illes Balears

Vicerektorat
de Projecció Cultural
i Universitat Oberta

Universitat
Oberta per a
Majors UOM

GUIA DOCENT

Any acadèmic 2024-2025